
Keuruun Lehmikorven tuulivoimapuiston kasvillisuus selvitys 2023

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	3
Raportista	3
Selvitysalueen yleiskuvaus	3
Työstä vastaavat henkilöt	3
Tutkimusmenetelmät	5
Epävarmuustekijät	5
Tutkimusalueen kasvillisuudesta	7
Arvokkaat kasvillisuuskohteet	8
Tulokset ja päätelmät	43
Kirjallisuus	46

Raportissa käytetään Maanmittauslaitoksen avointa kartta-aineistoa 2023

Tähän raporttiin suositetaan viittaamaan seuraavasti:

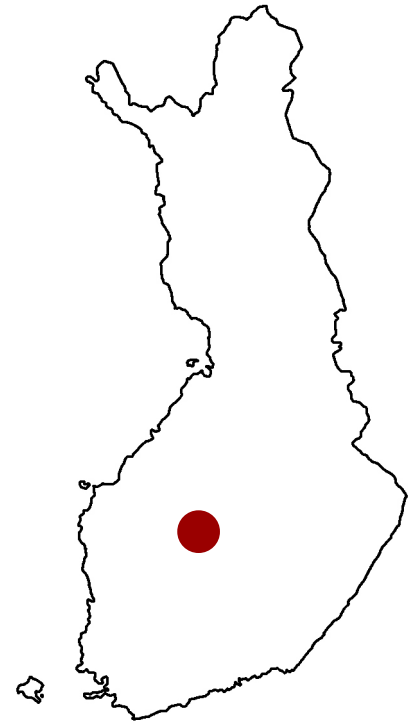
Granroth, K. & Ahlman, S. 2023: Keuruun Lehmikoroen tuulivoimapuiston kasvillisuusselvitys 2023. Ahlman Group Oy.

JOHDANTO

Tämä raportti esittelee Sweco Finland Oy:n Ahlman Group Oy:ltä tilaaman Keuruun Tukkimäen tuulivoimapuiston kasvillisuus selvityksen tulokset, joiden perusteella voidaan arvioida hankkeen mahdollisia vaikutuksia kasvillisuudelle ja luontotyypeille.

Pohjan Voima Oy suunnittelee tuulivoimaloiden rakentamista Lehmikorven alueelle. Tuulivoimapuisto koostuu tuulivoimaloista perustuksineen, niitä yhdistävistä maakaapeleista, sähköasemasta sekä tuulivoimaloita yhdistävistä teistä. Hankkeeseen sovelletaan YVA-lain (252/2017) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Osana hankesuunnittelua toteutettiin kasvillisuus selvitys, jonka tavoitteena oli löytää tutkimusalueella mahdollisesti olevat huomionarvoiset kasvillisuuskuviot sekä uhanalaiset lajit.

RAPORTISTA

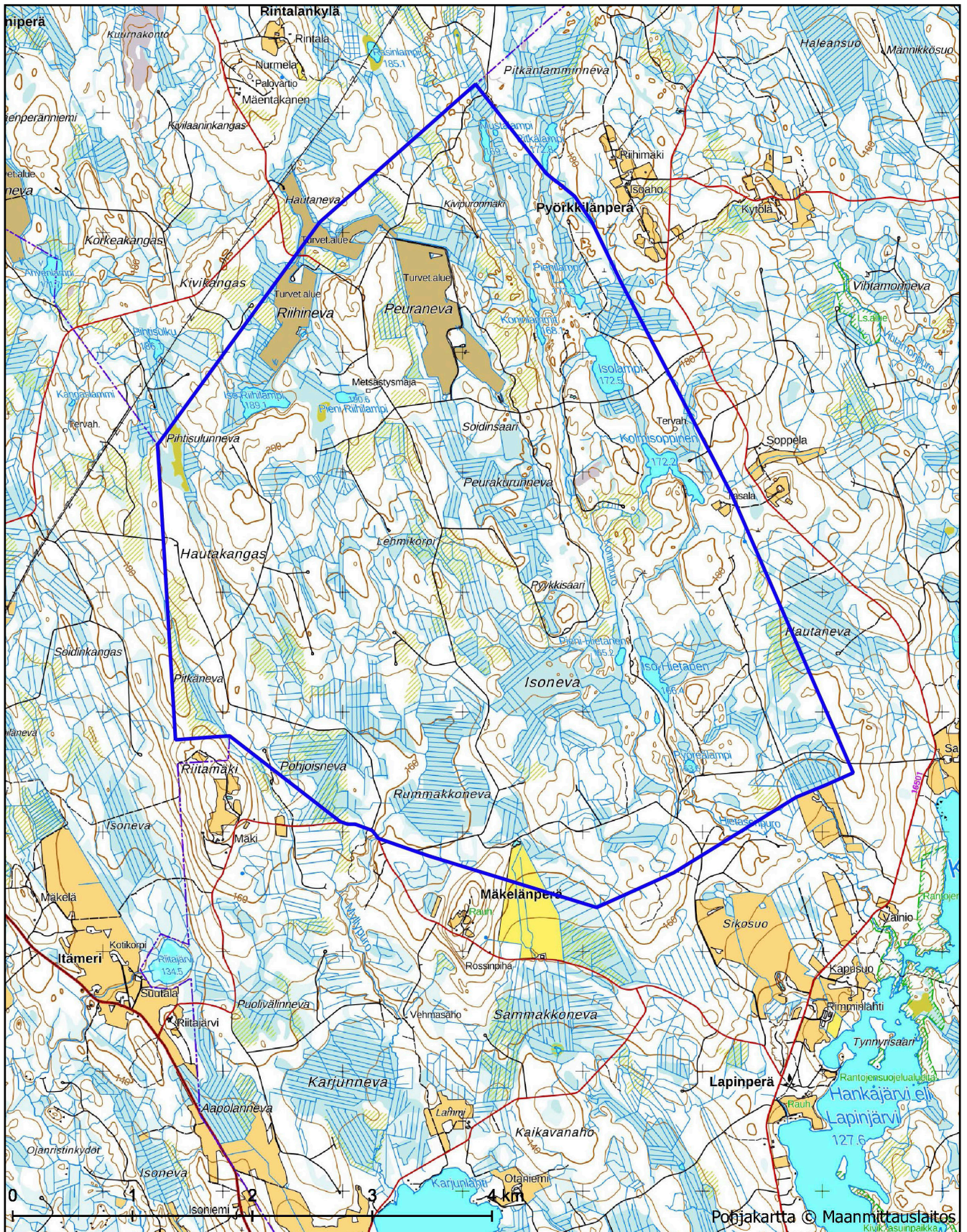
Tässä raportissa esitetään kesä–heinäkuussa 2023 toteutetun kasvillisuus selvityksen tulokset. Raportti käsittää yleis- ja pohjatietojen lisäksi kuvaukset tutkimusmenetelmistä sekä inventointien tulokset ja maankäyttösuositukset.

SELVITYSALUEEN YLEISKUVAUS

Lehmikorven suunniteltu tuulivoimapuisto sijaitsee noin 32 kilometriä Keuruun keskustan länsi-luoteispuolella sekä Virtojen että Ähtärin rajalla. Tutkimusalue on noin 2 500 hehtaarin laajuinen kokonaisuus, joka levittäytyy länsilaidan Hautakankaalta itäosan Hautanevalle ja pohjoispuolen Pitkänlamminnevalta eteläosan Mäkelänperälle. Alue on suurelta osin metsäinen, joten eri ikäluokan metsiä on runsaasti. Pohjoisosassa on turvetuotantoalueita ja eteläosassa pienialaisesti peltoa. Ojittamattomia soita on niukasti ja ojitettuja soita runsaasti. Hankealueella on noin kymmenen pientä lampea sekä niihin liittyvä Konin- ja Hietasenpuro.

TYÖSTÄ VASTAAVAT HENKILÖT

Lehmikorven tuulivoimapuiston kasvillisuus selvityksen maastotöistä vastasi luontokartoittaja Kati Granroth, joka on tehnyt lukuisia kasvillisuus inventointeja useiden vuosien ajan. Raportin laati Granrothin lisäksi luontokartoittaja Santtu Ahlman.

Kuva 1. Tutkimusalue (sininen viiva). Pohjakartta: Maanmittauslaitoksen avoin data 2023.

TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimusalueen kasvillisuutta inventoitiin 27.6., 29.6., 6.7., 9.7., 10.7. ja 14.7., jolloin alueen potentiaalisia kohteita kierrettiin läpi. Näitä olivat ilmakehän- ja karttatarkastelun perusteella arvioidut paikat, kuten ojittamattomat suot, kallioalueet, kosteikkojen laitteet ja jokivarret. Taustaineistona käytettiin muun muassa Metsäkeskuksen paikkatietoaineistoa (Metsäkeskus 2023).

Jokainen arvokas kuvio piirrettiin kartta- ja ilmakehävapohjalle ja niistä kirjoitettiin yleisluonnehdinta sekä maankäyttösuositukset. Maastotöiden aikana kirjattiin lajistalle kaikki havaitut putkilokasvit, myös villiintyneet koriste- ja hyötykasvit. Selvityksessä käytetty nimistö on Suuren Pohjolan Kasvion (Mossberg & Stenberg 2005) mukaan.

Arvokkaiden kohteiden tietoihin on lisätty luontotyyppien uhanalaisuusluokitus (Kontula & Raunio 2018). Nämä luokitukset on merkitty punaisella luontotyyppinimikkeen oikeaan reunaan. CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä ja LC = elinvoimainen. Suojeluperusteeseen on kuvattu lyhyesti ne syyt, joiden vuoksi kyseinen alue on syytä suojella.

Arvotuksessa on käytetty kolmiportaista luokitusta seuraavasti: 1 = lakikohde, joka on säilytettävä suojeluperusteena olevan lain mukaan, 2 = arvokas alue, joka on uhanalaisuudeltaan joko äärimmäisen uhanalainen, erittäin uhanalainen tai vaarantunut, 3 = arvokas alue, joka suositetaan säilytettävän muiden syiden vuoksi. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi erityisen edustava luontotyyppi, nykymittakaavassa poikkeuksellisen iäkäs puusto, suuri lahopuumäärä tai muu monimuotoisuus.

EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tutkimusalue saatiin inventoitua varsin kattavasti, sillä alueella on runsaasti ojitettuja aloja sekä tavanomaisessa metsätalousoikeudessa olevia metsämaita. Selvityksessä on keskitytty eniten arvokkaiden luontotyyppien paikallistamiseen ja määrittämiseen. Arvokkaat kohteet on pystytty paikallistamaan kattavasti.

Metsälain mukaiset luontotyypit

- Lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä enintään 0,5 hehtaarin suuruisten lampien välittömät lähiympäristöt, joiden ominaispiirteitä ovat veden läheisyydestä ja puu- ja pensaskerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto
- Seuraavat luetellut suoelinympäristöt, joiden yhteinen ominaispiirre on luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous
 - ▶ Lehto- ja ruohokorvet, joiden ominaispiirteitä ovat rehevä ja vaateliias kasvillisuus, erirakenteinen puusto ja pensaskasvillisuus
 - ▶ Yhtenäiset metsäkorte- ja muurainkorvet, joiden ominaispiirteitä ovat erirakenteinen puusto ja yhtenäisen metsäkorte- tai muurainkasvillisuuden vallitsevuus
 - ▶ Letot, joiden ominaispiirteitä ovat maaperän runsasravinteisuus, puuston vähäinen määrä ja vaateliias kasvillisuus
 - ▶ Vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot
 - ▶ Luhdat, joiden ominaispiirteitä on erirakenteinen lehtipuusto tai pensaskasvillisuus sekä pintavesien pysyvä vaikutus
- Rehevät lehtolaikut, joiden ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaateliias kasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus
- Kangasmetsäsaarekkeet, jotka sijaitsevat ojittamattomilla soilla tai soilla, joissa vesitalous on pääosin säilynyt muuttumattomana
- Kallioperässä olevat tai kivennäismaahan uurtuneet, jyrkkärinteiset, pääosiltaan vähintään kymmenen metriä syvät rotkot ja kurut, joiden ominaispiirteenä on luonteenomainen muusta ympäristöstä poikkeava kasvillisuus
- Pääosiltaan vähintään kymmenen metriä korkeat jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät
- Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot, joiden ominaispiirre on harvahko puusto

Luonnonsuojelulain mukaiset luontotyypit

- Jalopuumetsiköt
- Pähkinäpensaslehdot
- Tervaleppäkorvet
- Hiekkarannat
- Merenrantaniityt
- Hiekkadyynit
- Katajakedot
- Lehdesniityt
- Suuret maisemapuut

Vesilain mukaiset luontotyypit

- Enintään kymmenen hehtaarin laajuinen flada, kluuvijärvi tai lähde
- Muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitseva noro tai enintään yhden hehtaarin suuruinen lampi tai järvi

TUTKIMUSALUEEN KASVILLISUUDESTA

Selvitysalue edustaa kasvillisuudeltaan keskiboreaalista metsä- ja suokasvillisuutta. Alue on pääosin tiheästi ojitettua painottuen etenkin selvitysalueen etelä- ja keskiosiin. Ojitukset näkyvät selvitysalueen luontotyyppien luonnontilassa niitä heikentävänä ja muuttavana tekijänä. Alueella on paljon talousmetsäkäytössä olevaa mäntykangasta, mutta alueella on kuitenkin verrattain paljon pienialaisia edustavia ja luonnontilaltaan vähintään luonnontilaisen kaltaisia selkeästi rajautuvia kuvioita, missä myös kasvillisuus on ympäröivää metsä- ja suomalaismaa edustavampaa. Näistä kuvioista kymmenen on jo rajattu metsälain 10 § monimuotoisuudelle arvokkaiksi elinympäristöiksi. Useat elinympäristöt kaipaavat edelleen metsälakikohteiksi rajaamista.

Selvitysalueen pohjoisosassa on Riihi–Peuranevan turvetuotantoalueita ja eteläosassa hiekanottoaikoja, joilla on heikentäviä vaikutuksia alueen luonnontilaan. Selvitysalueen talousmetsäkäyttö näkyy alueelle rakennettujen metsäautoteiden runsautena. Pääpiirteissään puusto on monin paikoin nuorta, lähinnä taimikoiden ja varttuneen metsän kasvuluokkaa. Selvitysalueella on tehty paljon erikokoisia avohakkuita. Paikoitellen hakkuut ja uudistusalat ovat olleet hyvin laajoja. Myös aivan tuoreita avohakkuita ja harvennushakkuita on alueella tehty monin paikoin.

Erityisesti selvitysalueen koillisosassa näkyy jääkauden merkkeinä luoteis-kaakkoissuuntaisia harjumuodostelmia sekä suppia. Alkujaan vallitsevat suokasvillisuustyypit ovat olleet erilaisia nevoja ja rämeitä, mutta ojituksen ja metsätalouden vaikutuksesta hyvin yleinen luontotyyppi alueella on pohja- ja kenttäkerroksen kasvillisuudeltaan niukkalajinen turvekangas. Monimuotoisuudelle arvokkaita elinympäristöjä löytyy erityisesti alueen länsi- ja koillisosista sekä eteläosista Koninpuron ja Hietasempuron varrelta. Luonnontilaisimmat luontotyypit alueella ovat puronvarsilehtoja, vähäpuustoisia soita ja kosteita korpia.

Tutkimusalueella on runsaasti hakkuualoja.

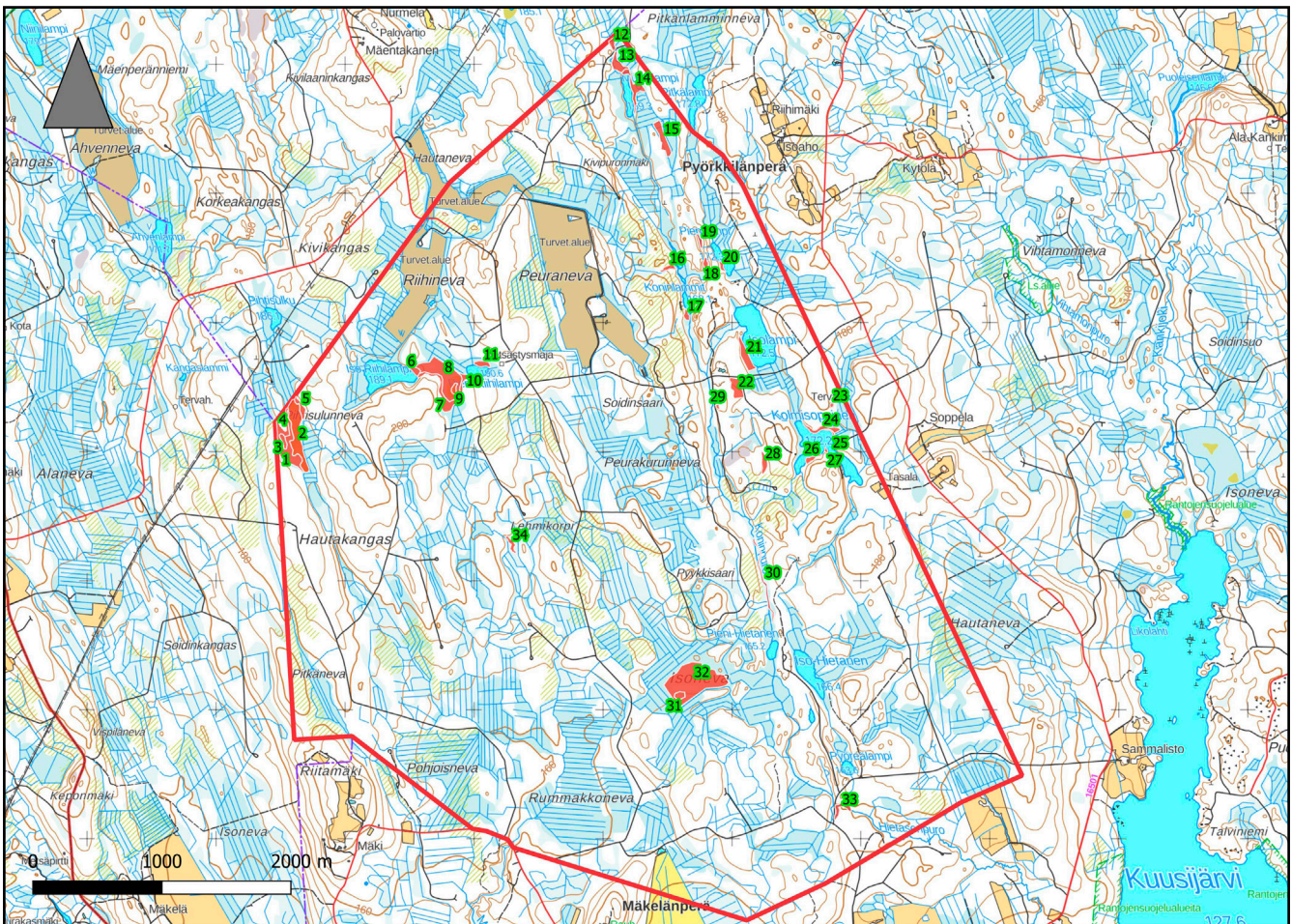

ARVOKKAAT KASVILLISUUSKOHTEET

Tässä osiossa esitetään tutkimusalueelta löytyneet arvokkaat kasvillisuuskuviot (kuva 2), joista kerrotaan yleiskuvauksen lisäksi suojeluperuste ja maankäyttösuositukset. Kuvausten yhteydessä olevien uhanalaisuusluokitusten selitteet ovat seuraavia: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = elinvoimainen ja DD = arviointiin soveltumaton.

Arvotuksessa on käytetty kolmiportaista luokitusta seuraavasti: 1 = lakikohde, joka on säilytettävä suojeluperusteena olevan lain mukaan, 2 = arvokas alue, joka on uhanalaisuudeltaan joko äärimmäisen uhanalainen, erittäin uhanalainen tai vaarantunut, 3 = arvokas alue, joka suositetaan säilytettävän muiden syiden vuoksi. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi erityisen edustava luontotyyppi, nykymittakaavassa poikkeuksellisen iäkäs puusto, suuri lahopuumäärä tai muu monimuotoisuus.

Kuva 2. Tutkimusalueen arvokkaat kasvillisuuskohteet (vihreät pallot 1–34).
Pohjakartta: Maanmittauslaitoksen avoin data 2023.

1. Tupasvillaräme (TR)

[VU]

Kasvillisuuskuvaus:

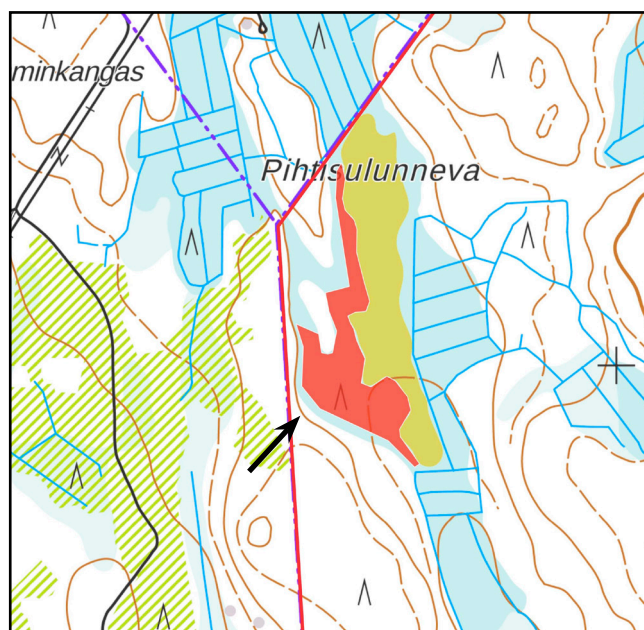
Avosuon ja nuoren taimikon väliin jäävä ojittamaton luonnontilainen tupasvillaräme (TR). Kuviolla kasvaa kitukasvuista mäntyä, joiden joukossa pensaskerroksessa on ainoastaan männyn taimia. Pohjakerroksessa esiintyy räme- ja ruskorahkasammalta. Ruohovartisista kasveista valtalajina on tupasvilla. Lisäksi esiintyy suomuurainta, isokarpaloa ja pyöreälehtikihokkia. Varpukasveista kuviolla kasvaa variksenmarjaa, suokukkaa, juolukkaa sekä jonkin verran vaivaiskoivua. Kuvio rajautuu viereiseen kuvi-
on 2 oligotrofiseen lyhytkorsinevaan ja kuvion 3 kangasmetsäsaarekkeeseen.

Suojeluperuste / arvotus (1-3):

Arvotus: 1, koska kyseessä on selvästi erottuva ja luonnontilainen kostea elinympäristö. Tupasvillarämeet lukeutuvat metsälain 10 § suojeltuihin elinympäristöihin. Tupasvillarämeet on luokiteltu vaarantuneiksi (VU) elinympäristöiksi Etelä-Suomessa.

Maankäyttösuositukset:

Kuviolle tulisi tehdä metsälain 10 §:n mukainen rajaus. Vesitalous ja pienilmasto tulisi säilyttää ennallaan.

2. Oligotrofinen lyhytkorsineva (OILkN)

[VU]

Kasvillisuuskuvaus:

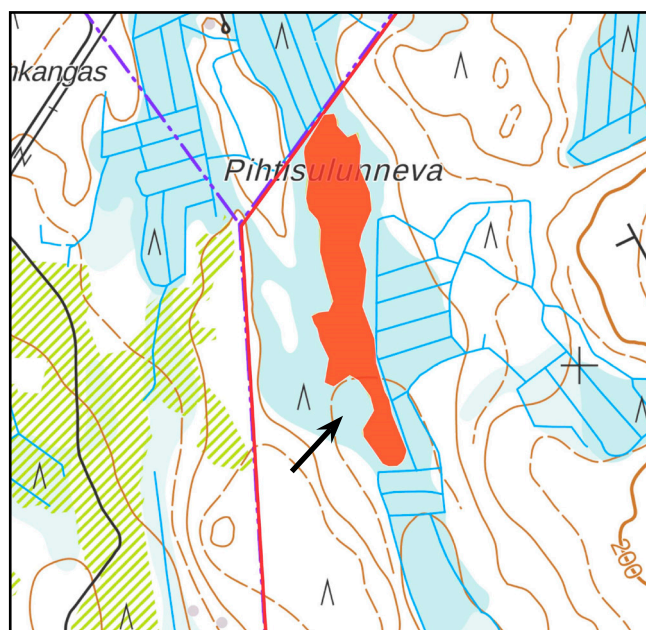
Pihtisulunnevan pohjois-itäsuuntainen oligotrofinen lyhytkorsineva (OIKIN), joka on ojittamaton lukuun ottamatta suoalueen kapeaa pohjoisosaa ja osaa sen itäpuolesta. Neva-alue on säilynyt vähintäänkin luonnontilaisen kaltaisena. Neva on täysin avoin muutamaa pientä männyn taimea lukuun ottamatta. Pohjakerros koostuu kauttaaltaan rahkasammalista, pääosin räme-, puna- ja kalvakkarahkasammalista. Kenttäkerroksessa kasvaa runsaimpana tupasluikkaa ja lisäksi tupasvillaa, rahkasaraa, pyöreä- ja pitkälehtikihokkia, isokarpalaa, suokukkaa sekä harvakseltaan vaivaiskoivua. Kuvio rajautuu viereiseen kuvioden 1 ja 5 tupasvillarämeisiin.

Suojeluperuste / arvotus (1–3):

Arvotus: 1, koska kyseessä on erottuva luonnontilaisen kaltainen kostea suokokonaisuus. Miretrofiset lyhytkorsinevat on luokiteltu vaarantuneiksi (VU) elinympäristöiksi Etelä-Suomessa.

Maankäyttösuositukset:

Kuviolle tulisi tehdä metsälain 10 §:n mukainen rajaus. Vesitalous ja pienilmasto tulee säilyttää ennallaan.

3. Puolukkatyyppin (VT) kuivahko kangas

[EN]

Kasvillisuuskuvaus:

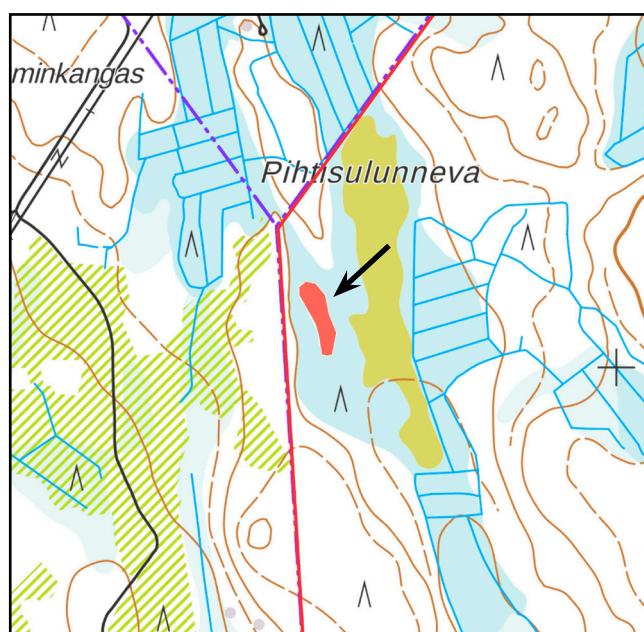
Ojittamattoman suokokonaisuuden (kuviot 1 ja 4) keskelle jäävä kangasmetsäsaareke, joka on puolukkatyyppin (VT) kuivahkoa kangasta. Puuston muodostavat varttuneet männyt ja joukossa on myös pystyyn kuolleita keloja. Aluspuustona on nuoria kuusia ja pensaskerroksen muodostavat kuusen taimet. Pohjakerroksessa esiintyy pääasiassa seinäsammalta ja laikuittain harmaa-, valko- ja palleroporonjäkälää. Kenttäkerros muodostuu varvuista; puolukasta, kanervasta ja variksenmarjasta. Metsäkuviolla ei ole nähtävissä metsätalouden jälkiä vaan kuvio on erittäin luonnontilainen.

Suojeluperuste / arvotus (1–3):

Arvotus: 1, koska ojittamattomien ja/tai vesitaloudeltaan pääosin muuttumattomina säilyneiden soiden keskellä sijaitsevat kangasmetsäsaarekkeet lukeutuvat metsälain 10 § monimuotoisuudelle arvokkaiisiin luontotyyppeihin. Varttuneet kuivahkot kankaat on luokiteltu erittäin uhanalaisiksi (EN) elinympäristöiksi Etelä-Suomessa.

Maankäyttösuositukset:

Kuviolle tulisi tehdä metsälain 10 §:n mukainen rajaus. Vesitalous, pienilmasto ja puusto tulee säilyttää ennallaan.

4. Isovarpuräme (IR)

[VU]

Kasvillisuuskuvaus:

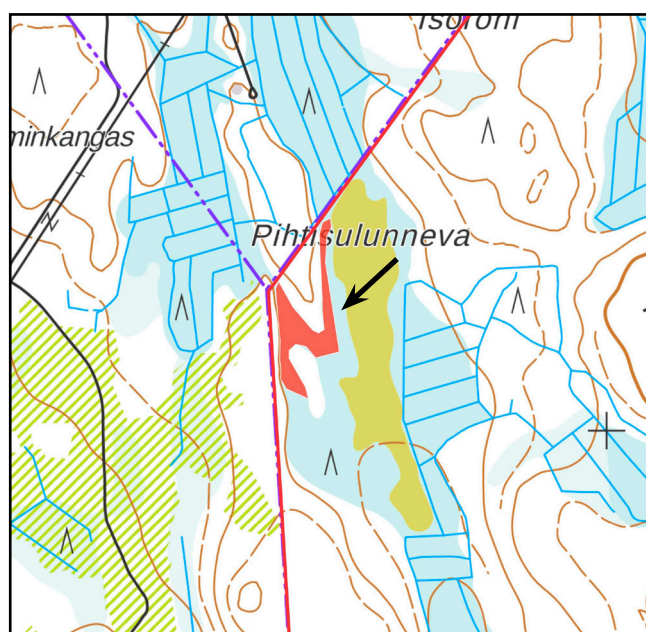
Kangasmetsien väliseen painaumaan muodostunut isovarpuräme (IR). Kuvio on säilynyt vähintään luonnontilaisen kaltaisena, eikä alueella ole ajouria. Kuvion länsipuolella on harvennettu puustoa, mikä ei kuitenkaan juuri vaikuta alueen vesitalouteen. Kuviolla puusto on tasaikäistä mäntyä. Pohjakerroksessa esiintyy ruso-, räme- ja punarahkasammalta sekä seinäsammalta. Varpukasveina rämeellä on suopursua, juolukkaa, kanervaa, mustikkaa ja variksenmarjaa. Ruohovartisista kasveista kuviolla kasvaa suomuurainta ja virnasaraa. Kuvio rajautuu viereiseen kuvion 1 tupasvillarämeeseen ja 3 puolukkatyyppin kuivahkon kangasmetsään.

Suojeluperuste / arvotus (1-3):

Arvotus: 1, koska kyseessä on selvästi erottuva ja luonnontilaisen kaltainen kostea elinympäristö. Osa isovarpurämeistä lukeutuu metsälain 10 § suojeltuihin elinympäristöihin. Isovarpurämeet on arvioitu vaarantuneiksi (VU) elinympäristöiksi Etelä-Suomessa.

Maankäyttösuositukset:

Kuviolle tulisi tehdä metsälain 10 §:n mukainen rajaus. Vesitalous, pienilmasto ja puusto tulee säilyttää ennallaan.

5. Tupasvillaräme (TR)

[VU]

Kasvillisuuskuvaus:

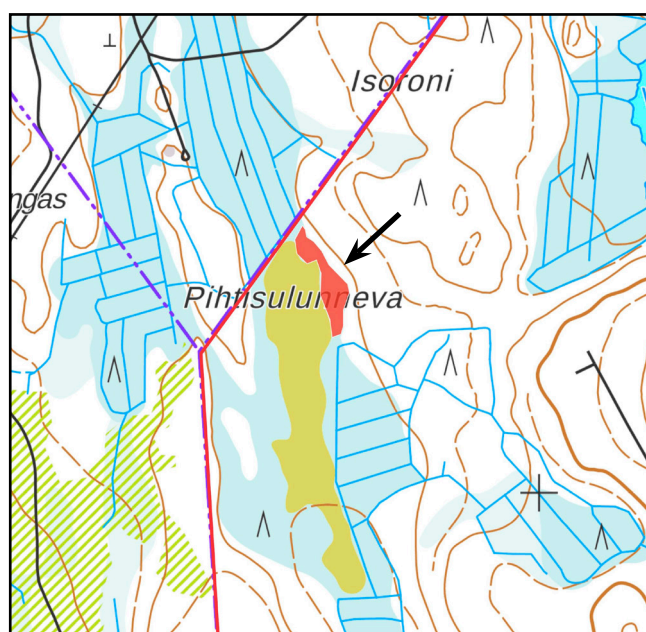
Avosuon ja kangasmetsän väliin jäävä ojittamaton vähintään luonnontilaisen kaltainen tupasvillaräme (TR). Kuviolla kasvaa kitukasvuista mäntyä, pensaskerros muodostuu männyn taimista. Pohjakerroksessa esiintyy räme- ja ruskorahkasammalta. Ruohovartisista kasveista valtalajina kasvaa tupasvillaa. Lisäksi esiintyy suomuurainta, isokarpaloo, tupasluikkaa ja pyöreälehtikihokkia. Varpukasveista kuviolla kasvaa vaivaiskoivua, kanervaa, suokukkaa ja juolukkaa. Kuvio rajautuu viereiseen kuvion 2 oligotrofiseen lyhytkorsinevaan.

Suojeluperuste / arvotus (1-3):

Arvotus: 1, koska kyseessä on selvästi erottuva ja luonnontilainen kostea elinympäristö. Tupasvillarämeet lukeutuvat metsälain 10 § suojeltuihin elinympäristöihin. Tupasvillarämeet on luokiteltu vaarantuneiksi (VU) elinympäristöiksi Etelä-Suomessa.

Maankäyttösuositukset:

Kuviolle tulisi tehdä metsälain 10 §:n mukainen rajaus. Vesitalous ja pienilmasto tulee säilyttää ennallaan.

6. Isovarpuräme (IR)

[VU]

Kasvillisuuskuvaus:

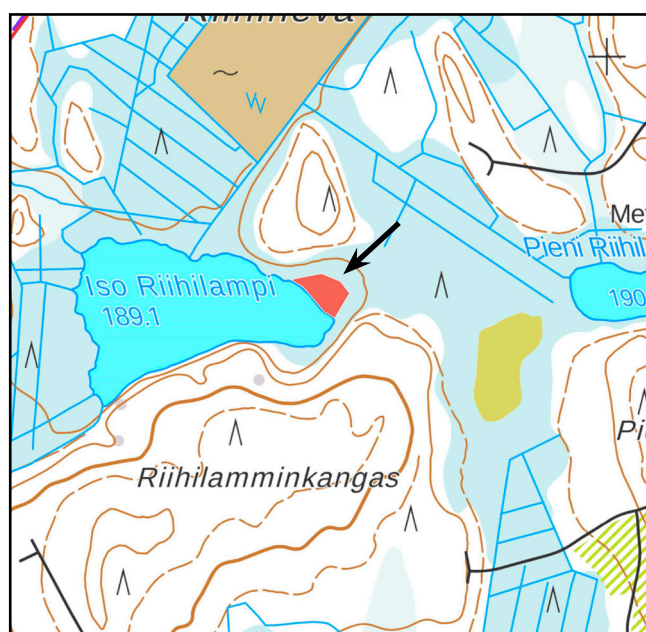
Iso Riihilammen itärannalla kangasmetsien väliseen painaumaan muodostunut pienialainen isovarpuräme (IR). Isovarpuräme on säilynyt luonnontilaisena, eikä lähellä ole ojituksia. Kuviolla puusto on mäntyä, ja joukossa kasvaa myös vähän pieniä koivun, männyn ja kuusen taimia. Pohjakerroksessa kasvaa muun muassa rämerahka- ja rämekarhunsammalta, mättäillä myös seinäsammalta. Varpukasveista kuviolla on korkeakasvuista suopursua, juolukkaa, puolukkaa, mustikkaa ja variksenmarjaa. Ruohovartisista kasveja edustavat tupasvilla ja suomuurain. Kuvio rajautuu viereiseen kuvion 7 tupasvillarämeeseen ja kuvion 8 rahkarämeeseen.

Suojeluperuste / arvotus (1-3):

Arvotus: 1, koska kyseessä on selvästi erottuva ja luonnontilaisen kaltainen kostea elinympäristö. Osa isovarpurämeistä lukeutuu metsälain 10 § suojeltuihin elinympäristöihin. Isovarpurämeet on arvioitu vaarantuneiksi (VU) elinympäristöiksi Etelä-Suomessa.

Maankäyttösuositukset:

Kuviolle tulisi tehdä metsälain 10 §:n mukainen rajaus. Vesitalous, pienilmasto ja puusto tulee säilyttää ennallaan.

7. Tupasvillaräme (TR)

[VU]

Kasvillisuuskuvaus:

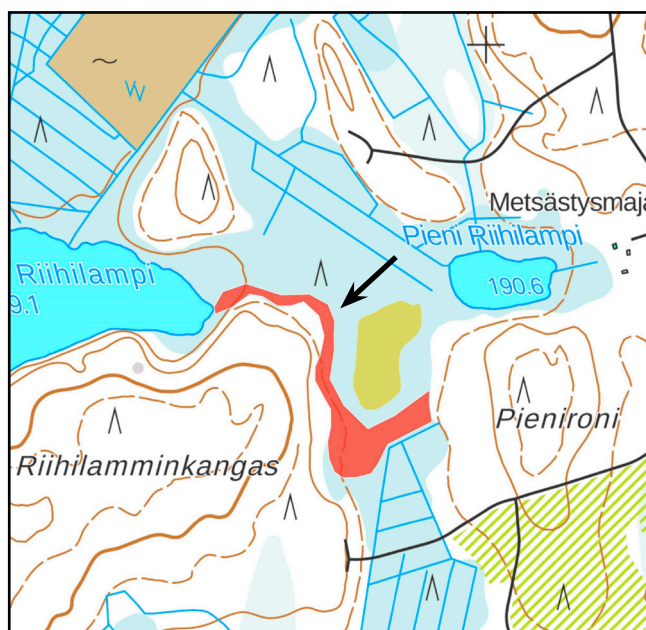
Avosuon ja kangasmetsäalueiden väliin jäävä luonnontilainen tupasvillaräme (TR). Alueella ei ole ojituksia, eikä muitakaan ihmistoiminnan jälkiä. Kuvion pääpuulaji on mänty, jonka joukossa pensaskeroksessa on männyn taimia. Pohjakerroksessa esiintyy räme-, rusko- ja kangasrahkasammalta sekä rämekarhunsammalta. Ruohovartisista kasveista valtalajina on tupasvilla. Lisäksi esiintyy suomuurainta, isokarpaloa ja kangasmaitikkaa. Varpukasveista kuviolla kasvaa juolukkaa, vaivaiskoivua ja variksenmarjaa.

Suojeluperuste / arvotus (1–3):

Arvotus: 1, koska kyseessä on selvästi erottuva ja luonnontilainen kostea elinympäristö. Tupasvillarämeet lukeutuvat metsälain 10 § suojeltuihin elinympäristöihin. Tupasvillarämeet on luokiteltu vaarantuneiksi (VU) elinympäristöiksi Etelä-Suomessa.

Maankäyttösuositukset:

Kuviolle tulisi tehdä metsälain 10 §:n mukainen rajaus. Vesitalous ja pienilmasto tulee säilyttää ennallaan.

8. Rahkaräme (RaR)

[LC]

Kasvillisuuskuvaus:

Pohjoisosiltaan ojitettu luonnontilaisen kaltainen rahkaräme (RaR), joka sijaitsee painanteessa kangas- metsäalueiden välissä. Rahkarämeellä kasvaa kitukasvuista mäntyä ja männyn taimia. Rämeellä on kauttaaltaan rahkasammalmättäitä, vallitsevina lajeina ovat rusko- ja rämerahkasammalet. Lisäksi kasvaa seinäsammalta. Suon rahkapinnalla kasvavia varpukasveja ovat variksenmarja, kanerva ja suokukka. Ruohovartisista kasveista esiintyy suomuurainta, tupasvillaa, isokarpaloo ja pyöreälehtikihokkia. Rahkarämeen märemmillä pienialaisilla välipinnoilla kasvaa leväkköä ja tupasluikkaa. Kuvio rajoittuu viereiseen kuvion 7 tupasvillarämeeseen ja kuvion 9 ombrotrofinen kuljuneva.

Suojeluperuste / arvotus (1-3):

Arvotus: 1, koska kyseessä on selvästi erottuva ja pääosiltaan luonnontilainen kostea elinympäristö. Rahkarämeet lukeutuvat metsälain 10 § suojeltuihin elinympäristöihin. Rahkarämeet on luokiteltu elinvoimaisiksi (LC) elinympäristöiksi.

Maankäyttösuositukset:

Kuviolle tulisi tehdä metsälain 10 §:n mukainen rajaus. Vesitalous tulee säilyttää ennallaan.

